

26 Αυγούστου 2015
Αριθμ. Πρωτ.: 203140/31742/2015

Πληροφορίες:
Γιάννης Κωστής
Χαράλαμπος Παπαδόπουλος

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
Σταδίου 29
101 10 Αθήνα

Θέμα: Η υλοποίηση των άρθρων 1- 3 του ν. 4320/2015 σχετικά με την λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης

Όπως είναι ήδη γνωστό, τόσο από τα έως τώρα έγγραφα του Συνηγόρου του Πολίτη, τα οποία κοινοποιήθηκαν στην Υπηρεσία σας, όσο και από τις τηλεφωνικές επικοινωνίες της Αρχής με στελέχη σας, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει λάβει και ερευνά αναφορές πολιτών οι οποίες ζητούν την διαμεσολάβηση της Αρχής σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψης των παροχών που προβλέπονται στα άρθρα 1 – 4 του ν. 4320/2015, για τη λήψη **άμεσων** μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης .

Με την επιστολή μας αυτή θα θέλαμε να θέσουμε, με συνοπτικό και συστηματικό τρόπο, τα κυριότερα έως τώρα ζητήματα που προέκυψαν από την έρευνα των αναφορών που μας κατατέθηκαν, (πολλά εκ των οποίων έχουν ήδη τεθεί υπόψη σας σε επιστολές μας που αφορούσαν συγκεκριμένες περιπτώσεις υποψήφιων δικαιούχων), προκειμένου με τον τρόπο αυτό να συμβάλουμε, αφενός στην διασαφήνιση μειζόνων ερωτημάτων που αναδείχτηκαν, και αφετέρου στην επίλυση προβλημάτων που προέκυψαν, με απώτερο στόχο την άμεση βελτίωση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος στην κατεύθυνση της υλοποίησης της κεντρικής του φιλοσοφίας, μέσα από την, ενδιάμεση, αξιολόγηση της έως τώρα πορείας υλοποίησης των σχετικών ρυθμίσεων και τον εντοπισμό και εξάλειψη τυχόν δυσλειτουργιών που προέκυψαν.

Συνοπτικά τα έως τώρα ζητήματα που τίθενται μπορούν να κωδικοποιηθούν ως ακολούθως:

1. Ερωτήματα σχετικά με το έτος αναφοράς των οικογενειακών και λοιπών συναφών στοιχείων των αιτούντων.

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 3, «*κριτήρια επιλεξιμότητας*», της αριθμ. οικ. 494/7.4.2015 Κ.Υ.Α. (στο εξής Κ.Υ.Α.), ως έτος αναφοράς των εισοδημάτων βάσει των οποίων εκτιμάται η εισοδηματική κατάσταση των δικαιούχων είναι το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013).

Δεν προσδιορίζεται όμως με την ίδια σαφήνεια και το έτος αναφοράς των στοιχείων οικογενειακής κατάστασης των αιτούντων και των λοιπών συναφών στοιχείων που προβλέπονται στους ορισμούς του άρθρου 2 και τον πίνακα του άρθρου 3 της Κ.Υ.Α, με συνεπακόλουθη αβεβαιότητα ως προς το ποιο τελικά λαμβάνεται ως χρονικό σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση της συνδρομής ή μη των δηλωθέντων στις αιτήσεις σχετικών στοιχείων και βάσει ποιός Τράπεζας Δεδομένων γίνεται η συγκεκριμένη διασταύρωση.

Όπως είναι εύλογο, το ζήτημα αυτό θα πρέπει να αντιμετωπιστεί / διασαφηνιστεί άμεσα δεδομένου ότι εκκρεμούν πλήθος σχετικών υποθέσεων (λ.χ. οικογένεια με πρόσθετο τέκνο που αποκτήθηκε εντός του 2013, αλλά μετά την υποβολή της δήλωσης φόρου εισοδήματος, οικογένειες με σπουδάζοντα τέκνα το έτος 2014 όχι όμως και το έτος 2013, και αντιστρόφως, κοκ.) οι όποιες δε σχετικές αποφάσεις ληφθούν πρέπει να είναι σύμφωνες με το πνεύμα των διατάξεων του ν. 4320/2014, που δεν είναι άλλο από την άμεση ανακούφιση ατόμων που διαβιούν υπό όρους ανθρωπιστικής κρίσης.

2. Ζητήματα που προκαλούνται όταν προκύπτει διάσταση μεταξύ Δηλωθέντων και Διασταυρωθέντων Στοιχείων, σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση των αιτούντων ή με τα εξαρτώμενα μέλη.

Όπως ήδη έχει επισημάνει με προηγούμενο έγγραφό του ο Συνήγορος του Πολίτη, (έγγραφο με αριθμ. πρωτ. 203985/3118/2015/17.8.2015), έχει επανειλημμένως παρατηρηθεί, κατά την διασταύρωση των στοιχείων που υπάρχουν στις αιτήσεις των πολιτών, διάσταση μεταξύ των δηλωθέντων και διασταυρωθέντων στοιχείων, οφειλόμενη σε αβλεψίες είτε των ιδίων των πολιτών (οι οποίες, σε ορισμένες περιπτώσεις εντείνονται και από το γεγονός ότι δεν διασαφηνίζεται πλήρως το έτος αναφοράς της οικογενειακής τους κατάστασης, όπως αναφέρεται ανωτέρω), είτε των υπαλλήλων των ΚΕΠ.

Σχετικά λάθη ήταν εύλογο αλλά και συγγνωστό να συμβούν, αν συνεκτιμηθεί αφενός ότι τα ΚΕΠ κλήθηκαν να διεκπεραιώσουν μεγάλο αριθμό αιτήσεων σε μικρό χρονικό διάστημα, και ως εκ τούτου είναι απόλυτα κατανοητό να σημειωθούν λάθη στην καταχώριση των αιτήσεων, και αφετέρου ότι, εξ αντικειμένου, οι αιτούντες, αλλά και οι υπάλληλοι των ΚΕΠ, δεν είναι επαρκώς εξοικειωμένοι με τις ρυθμίσεις της εφαρμοζόμενης Κ.Υ.Α.

Το φαινόμενο όμως αυτό έχει ως συνέπεια την απόρριψη αιτούντων που ανήκουν στις πλέον ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, (ο αριθμός των οποίων εκτιμάται ως ιδιαίτερα μεγάλος), **όχι για ουσιαστικούς αλλά για τυπικούς λόγους**, γεγονός που σαφώς αντιστρατεύεται την βασική φιλοσοφία του προγράμματος αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης.

Το πρόβλημα, όπως έχουμε ήδη προτείνει, θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί, **α)** με την έστω και εκ των υστέρων θέσπιση της δυνατότητας υποβολής τροποποιητικής δήλωσης / αίτησης καθώς επίσης και **β)** με την εύλογη αναβίωση / επιμήκυνση της προθεσμίας υποβολής αίτησης επανεξέτασης του άρθρου 7 της ΚΥΑ

3. Κριτήρια προτεραιοποίησης

Σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη ΚΥΑ, προτεραιότητα στη χορήγηση των παροχών θα δίδεται κατά σειρά σε άτομα με εξαρτώμενα τέκνα, πολυμελείς οικογένειες, οικογένειες με

μακροχρόνια ανέργους ή ανέργους γονείς κοκ, σύμφωνα με συγκεκριμένο σύστημα μοριοδότησης βάση του πίνακα του άρθρου 4 της Κ.Υ.Α.

Επίσης, όπως προβλέπεται από τη διαδικασία μοριοδότησης προκύπτει πίνακας κατάταξης των δικαιούχων που λαμβάνουν τις προβλεπόμενες παροχές κατά σειρά προτεραιότητας και έως εξαντλήσεως του προϋπολογισθέντος ποσού.

Το πρόβλημα εν προκειμένω έγκειται στο γεγονός, ότι, όπως προκύπτει από τις ηλεκτρονικές απαντήσεις των αιτούντων, οι σχετικές αποφάσεις φαίνονται να είναι οριστικές¹, χωρίς παράλληλα οι τελευταίοι να μπορούν να εξακριβώσουν την θέση τους στον όποιο πίνακα κατάταξης, αλλά ούτε και να υποβάλλουν αίτηση επανεξέτασης.

Απεναντίας, από το περιεχόμενο της εφαρμοζόμενης Κ.Υ.Α. προκύπτει ότι οι συγκεκριμένες αποφάσεις θεωρούνται μάλλον προσωρινές. Η εκτίμηση αυτή βασίζεται και στη πρόβλεψη της παραγράφου 3 του άρθρου 7, σύμφωνα με την οποία «*αίτημα επανεξέτασης δεν είναι δυνατόν να υποβληθεί για τις περιπτώσεις που ο δικαιούχος ενημερώνεται ότι λόγω εφαρμογής των κριτηρίων προτεραιότητας του άρθρου 4 παρ.4 της παρούσας δεν λαμβάνει, προς το παρόν, την αιτούμενη παροχή*»

Επί πλέον σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 5 της Κ.Υ.Α. εκδίδεται από την ΗΔΙΚΑ Α.Ε πίνακας δικαιούχων άμεσης χορήγησης της παροχής, **πίνακας δικαιούχων που λόγω προτεραιοποίησης δεν θα λάβουν άμεσα την παροχή**, και πίνακας απορριφθέντων.

Ζήτημα στην προκειμένη περίπτωση τίθεται με τον δεύτερο των ανωτέρω πινάκων ο οποίος περιλαμβάνει αιτούντες που δεν έχει μεν απορριφθεί το αίτημά τους, αλλά παράλληλα, βάσει των κριτηρίων προτεραιοποίησης, δεν λαμβάνουν άμεσα την παροχή. Πρόκειται για αυτούς ακριβώς τους αιτούντες οι οποίοι σύμφωνα με τα ανωτέρω δεν έχουν δικαίωμα να υποβάλλουν αίτημα επανεξέτασης.

Ούτως εχόντων των πραγμάτων θεωρούμε ότι, θα πρέπει να προβλεφθεί δυνατότητα αίτησης επανεξέτασης και για τους ανωτέρω, όταν διασαφηνιστεί πλήρως ποιοι και με ποιο ύψος μοριοδότησης έλαβαν την παροχή και ποιοί, μη καλύπτοντας το συγκεκριμένο κατώφλι μοριοδότησης, δεν περιελήφθησαν τελικά στους δικαιούχους του Προγράμματος.

Τέλος, ο Συνήγορος του Πολίτη εκτιμά ότι θα πρέπει να υπάρξει συγκεκριμένη διευθέτηση, για τους αιτούντες που δεν λαμβάνουν, προς το παρόν, τις παροχές, λόγω εφαρμογής των κριτηρίων προτεραιοποίησης, αλλά δυστυχώς θεωρούνται ως μη δικαιούχοι ένταξης στο πρόγραμμα ανθρωπιστικής κρίσης, χάνοντας έτσι ευεργετήματα που προβλέπονται για τους δικαιούχους, από άλλους φορείς όπως π.χ ορισμένα πιστωτικά ιδρύματα.

Τούτο θα μπορούσε να επιτευχθεί με την χορήγηση βεβαίωσης ότι οι πολίτες αυτοί είναι δικαιούχοι ένταξης στο πρόγραμμα αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης, δεν απολαμβάνουν όμως, επί του παρόντος, των συγκεκριμένων παροχών, λόγω εφαρμογής των κριτηρίων προτεραιοποίησης.

4. Η ασφικτική προθεσμία υποβολής αιτήματος επανεξέτασης της παραγράφου 3 του άρθρου 7 της αριθμ. οικ. 494/7.4.2015 Κ.Υ.Α

Σύμφωνα με την πρόβλεψη του άρθρου 7, «*το αίτημα επανεξέτασης δύναται να υποβληθεί εντός προθεσμίας επτά ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία της δημόσιας ενημέρωσης περί έκδοσης των αποτελεσμάτων και αποστολής τους με το ηλεκτρονικό μήνυμα του άρθρου 5 παραγρ. 37*». Παρατηρήθηκε όμως ότι πολύ μεγάλος αριθμός αιτούντων, που δεν έχουν άμεση πρόσβαση στο διαδίκτυο, οι οποίοι υπέβαλαν

¹ Χαρακτηριστικά στις σχετικές απορριπτικές Αποφάσεις αναγράφεται απλώς ότι «*βάσει των κριτηρίων προτεραιοποίησης δεν εγκρίθηκε η παροχή*».

αίτηση κυρίως μέσω ΚΕΠ, αλλά και ιδιωτών λογιστών, (κάτι ιδιαίτερα εύλογο λαμβανομένων υπόψη των βασικών κοινωνικοοικονομικών δεδομένων της συγκεκριμένης ομάδας πολιτών) ενημερώθηκαν πολύ αργότερα του επταημέρου για την απόρριψη της αίτησής τους με αποτέλεσμα την αδυναμία τους να υποβάλλουν εμπρόθεσμα αίτηση επανεξέτασης. Αυτό δε, εάν συνδυαστεί με τα προαναφερθέντα, κυρίως στις περιπτώσεις 1 & 2 του παρόντος, πιθανόν να έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό αιτούντων από τις παροχές του προγράμματος, τις οποίες πραγματικά δικαιούνται.

Τούτου δοθέντος θεωρούμε ότι το πρόβλημα θα επιλυόταν με την επαναφορά του δικαιώματος υποβολής αιτήματος επανεξέτασης και μάλιστα με εύλογη χρονική διάρκεια.

5. Εφαρμογή περιουσιακών κριτηρίων για την χορήγηση της δωρεάν επανασύνδεσης και παροχή ηλεκτρικού ρεύματος.

Περαιτέρω, τίθεται το ερώτημα εάν για την παροχή του άρθρου 1 του ν. 4320/2015, (δωρεάν επανασύνδεση και παροχή ηλεκτρικού ρεύματος), εφαρμόζονται τα περιουσιακά κριτήρια των περιπτώσεων α & β της παραγράφου Β5 του άρθρου 3 της Κ.Υ.Α.²

Συγκεκριμένα, στην παράγραφο (Β)5 προβλέπονται «*τα περιουσιακά κριτήρια για την υπαγωγή ατόμων ή οικογενειών στους δικαιούχους των παροχών των άρθρων 2 έως 3 του ν. 4320/2015*», δηλ. για τις παροχές: **α.** επιδότηση ενοικίου και **β.** επιδότηση σίτισης.

Έτσι, σύμφωνα με την ανωτέρω διατύπωση, δεν τίθενται τα περιουσιακά κριτήρια των περιπτώσεων **α.** (συνολική φορολογητέα αξία της ακίνητης περιουσίας) και **β.** (συνολικό ύψος καταθέσεων), ως προϋποθέσεις για την δωρεάν επανασύνδεση και παροχής ηλεκτρικού ρεύματος.

Εν αντιθέσει όμως με την μη εφαρμογή των περιουσιακών κριτηρίων των περιπτώσεων α & β,, ο κανονιστικός νομοθέτης προβλέπει ρητά και θέτει ως προϋπόθεση, και για την παροχή της δωρεάν επανασύνδεσης και παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, το περιουσιακό κριτήριο της περίπτωσης γ. σύμφωνα με το οποίο,

«δεν ωφελούνται των παροχών των άρθρων 1 έως 3 του ν. 4320 άτομα και οικογένειες που έχουν στην ιδιοκτησία τους αεροσκάφη ελικόπτερα ΙΧ, ανεμόπτερα και δεξαμενές κολύμβησης (πισίνες) και ιδιωτικά σκάφη αναψυχής άνω των 5 μέτρων και με κινητήρα ισχύος των 50 κυβικών εκατοστών».

Βεβαίως, στο άρθρο 4, «*εξειδίκευση παροχών και όρων χορήγησης*», για την δωρεάν επανασύνδεση και παροχή ρεύματος, προβλέπονται ως δικαιούχοι όσοι πληρούν τα κριτήρια των άρθρων 2 και 3, όμως, όπως είναι φυσικό, υπό τις ιδιαίτερες προϋποθέσεις και προβλεπόμενες εξαιρέσεις που μνημονεύονται στις διατάξεις αυτές.

Δεδομένου, λοιπόν ότι έχουμε ήδη υπό έρευνα σχετικές αναφορές πολιτών, θα παρακαλούσαμε για τις απόψεις σας επί του συγκεκριμένου ζητήματος για την οριστική διασαφήνισή του.

6. Λοιπές ιδιάζουσες περιπτώσεις.

Τέλος θα θέλαμε να αναφέρουμε κάποιες άλλες περιπτώσεις, με μάλλον χαμηλή συχνότητα εμφάνισης, κάτι που όμως δεν μειώνει την σοβαρότητά τους.

Ενδεικτικά, ομιλούμε κυρίως για ορισμένους δικαιούχους των οποίων η αίτηση απορρίφθηκε με αιτιολογία «**ένδειξη θανάτου Εθνικού μητρώου ΑΜΚΑ**» κάτι που βεβαίως

---

² Σε απορριπτική απόφαση, αιτούντος που υπέβαλε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη, αναγράφεται ότι δεν εγκρίθηκε η δωρεάν επανασύνδεση και παροχή ηλεκτρικού ρεύματος με την αιτιολογία ότι «*η αξία της Ακίνητης Περιουσίας σας υπερβαίνει το όριο που αντιστοιχεί στην οικογενειακή σας κατάσταση*».

δεν ισχύει. Οι αιτούντες αυτοί, μετά την απάντηση που έλαβαν ζήτησαν αμέσως την διόρθωση του σφάλματος, κάτι το οποίο όντως πραγματοποιήθηκε, είναι όμως παρόλα αυτά υποχρεωμένοι να αναμένουν την απάντηση στην αίτηση επανεξέτασης που έχουν υποβάλλει, η οποία δεν φαίνεται να διεκπεραιώνεται γρήγορα, (αν συνεκτιμηθεί και ο μεγάλος αριθμός των αιτήσεων επανεξέτασης που έχουν υποβληθεί), ενώ οι ανάγκες που θα πρέπει να καλύψουν είναι ιδιαίτερα πιεστικές.

Δεδομένου λοιπόν του γεγονότος, ότι για τις όντως ελάχιστες αυτές περιπτώσεις, δεν χρειάζεται περαιτέρω έρευνα, το δε λάθος, προφανέστατα δεν οφείλεται στους ίδιους, θα προτείναμε την άμεση και κατ'εξαίρεση προώθηση προς επίλυση και ένταξη στο πρόγραμμα, των περιπτώσεων αυτών.

Αναμένοντας τις απόψεις σας και τις ενδεχόμενες ενέργειές σας επί των ανωτέρω, σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την συνεργασία και παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θελήσετε.

Με τιμή

Χρήστος Α. Ιωάννου
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΥΠΑΘΩΝ ΟΜΑΔΩΝ
Σολωμού 60
104 32 Αθήνα

2 Αναφερόμενοι πολίτες